

קוים מנחים לשיחה בעקבות חשיפת עברייני מין שפעלו בצ'טים

בשנים האחרונות המחשב והאינטרנט הפכו לרבים מאיתנו לחלק ממצואות החיים. זהו כלי המאפשר ללמוד, להכיר ולהיחשף למידע רב. המחשב מהווה אמצעי לבילוי פנאי ולהתקשרות עם אנשים ועולמות שונים.

לצד אפשרויות רבות ללמידה, התפתחות והתקשרות יש לגלישה מאפיינים היכולים לסכן את ילדינו.

דוגמא לכך היא החשיפה של עברייני מין שפעלו בחדרי צ'טים, אשר אנו עדים לה בימים האחרונים. הסיקור התקשורת של האירועים נותן בולטות לתופעה מדאיגה ומצייר פנים לעבריינים – ובכך ממחיש מאד את הסכנה ומעורר חרדה ופחד.

חשיפת מידע מסוג זה מאיר שוב בזרקור את השאלה: **כיצד ניתן לסייע לילדים ולמתבגרים להישמר מפני סכנות האינטרנט – שהפך לחלק כל כך טבעי מחיי היום יום?**

(האינפורמציה המופיעה להלן יכולה לשרת צוותים חינוכיים ו/או להישלח כאיגרת להורים)

מה מאפיין שיח באינטרנט?

התקשורת באינטרנט מתקיימת בדרך כלל בסביבה פיזית מוכרת ובטוחה (בחדר בבית כשהמשפחה בסביבה) ומלווה בחוויות של:

- לא רואים אותי - אף אחד לא יודע שאני רואה את זה
- לא מכירים אותי – אני לא צריך להתבייש ממילא לא ידעו מי כתב את זה
- הכל רק בראש שלי – זה לא באמת קורה, זה ממש כמו לדמיין – אלה קולות בתוך הראש שלי
- זה רק משחק – אנחנו דמויות בתוך משחק
- אין בינינו הבדלים – האדם איתו אני מתקשר הוא בדיוק כמוני (המעמד והסמכות מאבדים משמעות)

(מבוסס על: [John Suller's 'The Psychology of Cyberspace' - The Online Disinhibition Effect](#))

חוויות אלה שמתעוררות בשעת שיח האינטרנט, אינן תמיד מודעות לנו, והן תוצאה של הסרת עכבות ומנגנוני ריסון שבדרך כלל מופעלים במצבי שיח פנים אל פנים. הסרה זו של עכבות ומנגנוני ריסון, מתבטאת בהתנהגויות שאינן באות לידי ביטוי במפגשים פנים אל פנים. לתופעה זו יש השלכות טובות ורעות: בצד הטוב ישנם גילויי כנות ויושר, מקיימים תקשורת אישית וישירה, מבטאים רגשות

ומשאלות ונוטים לעזור לאחרים. בצד הרע – מתקיימת התבטאות בשפה גסה, הטחת ביקורת, הבעת מסרים קיצוניים, הפרת נורמות מקובלות, ומתן דרור לסקרנות וגם לדחפים לא מרוסנים.

אז מה כדאי לעשות?

- לדבר על זה - להכיר את החוויות המאפיינות תקשורת ברשת – החוויות האלה אינן מודעות והן ייחודיות לאינטרנט
- לעשות הבהרה מחודשת וניסוח מחדש של "נורות אדומות" – הנורות האדומות שסיגלנו לעצמנו לא תמיד יעילות באינטרנט. למשל, תחושת אי נוחות יכולה להתבטא אחרת באינטרנט בשל נוכחות החוויה של 'הכל רק בראש שלי'.
- לזכור שאפשר להתנתק מהשיחה, ואם בוחרים באפשרות זו מדובר בתגובה יעילה ומיידית.
- לזכור שהסביבה הבטוחה והאנשים המשמעותיים בדרך כלל נמצאים בסביבה הקרובה – אפשר להיעזר בהם.

המלצות לקריאה

- מה עושים ילדים ובני נוער באינטרנט? "ילדים ישראלים גולשים" - פרופ' דפנה למיש, החוג לתקשורת באוניברסיטת ת"א, [תקציר](#) ו [מצגת](#) שהוצגו [בכנס איגוד האינטרנט 2007](#)
- מדוע משתמשים ילדים ובני נוער בסביבה של מסרים מידיים? על אלו צרכים עונה סביבה זו? "[שיח של בנים ובנות בסביבה של מסרים מידיים](#)" - ד"ר גילה זילכה
- ועוד על נוער ואינטרנט: [נוער ואינטרנט - הפסיכולוגיה של ה'כאילו' וה'כזה'](#), פרופ' עזי [ברק](#)
- מידע רחב על הפסיכולוגיה של המרחב הוירטואלי:
 - [Ph.D. John Suler, The Psychology of Cyberspace](#)
 - [תקציר פרק בעברית: מתבגרים במרחב הוירטואלי](#)
- [מידע נוסף](#)

כללים חשובים

לשיח באינטרנט

- אל תתנו למישהו שפגשתם באינטרנט פרטים אישיים – שלכם, של חברים, או של בני משפחתכם, כגון: כתובת, מס' טלפון, שם בית ספר, מספר תעודת זהות וכו', אלא אם קיבלתם לכך אישור מהוריהם או ממי שאחראי עליכם
- אל תשלחו למישהו באמצעות האינטרנט – תמונה שלכם, מספר כרטיס אשראי שלכם או של הוריהם או כל מידע אישי אחר הנוגע לכם או לבני משפחותיכם.
- אל תתנו את סיסמה שלכם לאחרים (גם לא לחברים הטובים), זה שלכם ורק שלכם.
- אל תקבעו פגישה עם מישהו שהכרתם באמצעות האינטרנט, אלא אם התייעצתם עם הוריהם וקיבלתם מהם אישור לעשות זאת. ואם החלטתם ללכת לפגישה – עשו זאת עם חברים ולא לבד
- אל תישארו בחדר צ'ט או בשיחה אחרת אם מישהו שם כותב לכם או אומר לכם משהו שגורם לכם להרגיש לא בנוח או מדאיג אתכם. דווחו על כך והוריהם או למבוגר אחר.
- אל תיענו להצעות גסות, מפתות או דוחות שקיבלתם.
- אם תקבלו תמונות בוטות, גסות או דוחות דווחו על כך להוריהם או למבוגר אחר שיש לכם קשר טוב איתו.
- זכרו תמיד – אם מישהו מציע לכם הצעה שנשמעת לכם יותר מדי טובה מכדי שהיא תהיה אמיתית, כנראה שהיא באמת לא אמיתית. יש ברשת הרבה הצעות מפתות אשר אינן פועלות לטובתכם.
- אל תתנו מידע אישי תמורת הבטחות למתנות, הטבות וכיו"ב.
- אל תישארו לבד עם ספקות, תחושות לא נוחות ומעיקות.
- שתפו את ההורים, מחנכים ומבוגרים אחרים שבהם אתם בוטחים